

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО
ТА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ВЧЕНЬ ПРО ДЕРЖАВУ ТА ПРАВО»**

освітньо-професійний ступінь	<u>фаховий молодший бакалавр</u>
галузь знань:	<u>08 Право</u>
спеціальності:	<u>081 Право</u>

2022 – 2023 навчальний рік

Розробник: Хрящевська Карина Віталіївна, викладач циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки

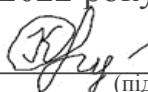

_____

Хрящевська К.В.
(прізвище та ініціали)

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 8 від «30» серпня 2022 року

Голова циклової комісії _____

(підпис)

Мікрюкова К.О.
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 08 Право	Нормативна
Самостійна робота – 60 год	Спеціальність 081 Право	Рік підготовки: 1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год.	Ступінь фаховий молодший бакалавр	Семестр: 2
		Лекції - 40 год
		Практичні роботи- 20 год.
		Самостійна робота – 60 год.

Мова навчання – українська.

Електронна адреса дистанційного курсу на платформі Moodle –
<http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=1583>

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікування результати

Мета курсу «Історія вчень про державу і право»: формування системи світоглядних засад студентів щодо розуміння природи і змісту основних державно-правових категорій і понять; загальних закономірностей виникнення й розвитку держави і права; з'ясування їх сутності, визначення можливих перспектив їх подальшої еволюції; розкриття складностей і суперечностей історичного процесу розвитку знань про державу і право, поступового пізнання людською думкою сутності держави і права.

Вивчення історії вчень про державу і право необхідно тому, що воно дає історичну оцінку ідей, в тому числі і тих, які вже намагались матеріалізувати в практику державного будівництва. У той же час історія вчень про державу і право виховує повагу, зміцнює авторитет історично виправданих політичних та правових інститутів, прогресивних теорій і доктрин.

Значення даної навчальної дисципліни полягає також у тому, що наразі у світі значно посилилось ідеологічне протистояння. Іде серйозна боротьба не тільки за ресурси, але і за свідомість людини. У цьому контексті зростає вплив історії вчень про державу і право, оскільки знання ідей дозволяє самостійно розібратися у складних проблемах сучасної політичної реальності.

З огляду на викладене навіть політичні ідеї і вчення, що сягають корінням у сиву давнину, перетворюються в об'єкти гострої боротьби і в тій чи іншій формі використовуються у сучасних ідеологічних і політичних баталіях. І тому студенти-юристи, а тим паче випускники правових факультетів повинні бути добре озброєні знаннями державно-правових ідей і теорій минулого та сучасності.

Завдання курсу: допомогти у засвоєнні студентами об'єктивної історичної закономірності становлення державно-правових форм організації суспільного життя; сформувати навички орієнтування у складнощах правової методології сучасних концепцій, що пояснюють сутність та призначення держави, права, правових явищ; обґрунтувати конкретні державно-правові погляди; визначити новизну, оригінальність і соціальну цінність концепцій і поглядів; сприяти оптимальному використанню історичного досвіду правового розвитку демократичних країн, що має практичне значення для вдосконалення процесу вітчизняного державотворення.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах.

ЗК3. Вміння працювати з інформацією, у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах.

ЗК6. Креативність, здатність до системного, логічного, абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК8. Здатність до проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій дискусії.

ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Уміння планувати і організовувати свою професійну діяльність.

ЗК12. Здатність бути критичним і самокритичним, визнавати та виправляти власні помилки.

II. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

ФК1. Здатність аналізувати особливості і виявляти закономірності державно-правового розвитку України на різних історичних етапах.

ФК2. Здатність орієнтуватися в системі права, визначати та аналізувати структуру та види юридичних норм.

ФК14. Здатність визначати соціальну сутність, функції, форму держави, структуру її апарату

Очікувані результати навчання:

ПРН1. Формування розуміння сутності історичних перетворень, що відбуваються в сучасній Україні, а також почуття патріотизму, правосвідомості.

ПРН2. Формування філософської культури мислення, пізнання навколишнього світу та самого себе, навичок застосування філософської методології.

ПРН11. Набуття необхідних знань про державу і право як явища суспільного життя, основних закономірностей їх виникнення і розвитку, їх сутність, призначення і функціонування в суспільстві.

ПРН12. Набуття необхідних знань про історичні пам'ятки права України та зарубіжних країн; вміння характеризувати систему державних органів управління і правові інститути України за конкретних історичних умов.

3. Передумови для вивчення дисципліни:

Дисципліна «Історія вчень про державу та право належить до циклу професійно-практичної підготовки студентів і базується на вивченні дисциплін базується на знаннях таких дисциплін, як «Теорія держави і права», «Історія держави і права» та «Конституційне право України».

4. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ ДАВНЬОГО СХОДУ

Виникнення політико-правових вчень. Політико-правові вчення Давньої Індії. Політико-правові вчення Давнього Китаю.

Тема 2. ПОЛІТИЧНІ І ПРАВОВІ КОНЦЕПЦІЇ АНТИЧНОГО СВІТУ

Політичні і правові концепції Стародавньої Греції. Політичні і правові теорії Стародавнього Риму. Політичні і правові ідеї раннього християнства. Зародження політико-правових вчень Августина Блаженного.

ТЕМА 3. ПОЛІТИЧНІ І ПРАВОВІ ІДЕЇ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ПЕРІОДУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Теократичні вчення Августина Аврелія і тираноборська концепція Іоанна Солсберійського. Політико-правові ідеї середньовічних ересей. Хома (Тома) Аквінський. Політико-правова теорія середньовічної схоластики. Вчення про закони і державу Марсілія Падуанського. Середньовічні юристи.

ТЕМА 4. ПОГЛЯДИ НА ДЕРЖАВУ І ПРАВО В ЕПОХУ ВІДРОДЖЕННЯ, РЕФОРМАЦІЇ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ XVI СТОЛІТТЯ

Вчення Нікколо Макіавеллі про державу. Теорія Жана Бодена про державний суверенітет. Політико-правові ідеї Реформації. Утопічний соціалізм і комунізм Томаса Мора і Томмазо Кампанелли. Політико-правові ідеї тираноборців. Етьєн де Ла Боесі.

ТЕМА 5. ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА ПЕРІОДУ РАННІХ АНТИФЕОДАЛЬНИХ РЕВОЛЮЦІЙ У ГОЛЛАНДІЇ Й АНГЛІЇ

Вчення Гуго Гроція про право і державу. Погляди Томаса Гоббса на державу і право. Правова ідеологія в період Англійської революції 1640–1649 рр. Теорія природного права Бенедикта Спінози. Вчення Джона Локка про право і державу. Обґрунтування «Славної революції» в Англії 1688 р.

ТЕМА 6. ПРАВОВІ ІДЕЇ НІМЕЦЬКОГО ТА ІТАЛІЙСЬКОГО ПРОСВІТНИЦТВА XVII–XVIII СТОЛІТЬ

Природно-правові теорії в Німеччині. Самуїл Пуфендорф. Християн Томазій. Християн Вольф. Правові теорії в Італії. Джамбаттіста Віко. Чезаре Беккарія.

ТЕМА 7. КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ФРАНЦУЗЬКОГО ПРОСВІТНИЦТВА У XVIII СТОЛІТТІ

Політико-правова програма Вольтера. Політико-правова доктрина Шарля Монтеск'є. Теорія народного суверенітету Жан-Жака Руссо. Політико-правові вчення французького соціалізму і комунізму. Політико-правові думки періоду Французької революції 1789–1794 рр. Проблеми держави і права в документах «Змова в ім'я рівності».

ТЕМА 8. ПОЛІТИЧНІ І ПРАВОВІ ТЕОРІЇ США В ПЕРІОД БОРОТЬБИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ У XVIII–XIX СТОЛІТТЯХ

Політико-правові ідеї Бенджаміна Франкліна. Томас Пейн про державу і право. Політико-правові погляди Томаса Джефферсона. Олександр Гамільтон про державу і право. Політико-правове вчення Джеймса Медісона. Політико-правові ідеї Джона Адамса. Правові погляди Джона Маршалла. Вчення Олівера Холмса про право та політико-правові погляди Вудро Вільсона.

ТЕМА 9. ПОЛІТИЧНА І ПРАВОВА ДУМКА В НІМЕЧЧИНІ КІНЦЯ XVIII – ПОЧАТКУ XIX СТОЛІТТЯ

Іммануїл Кант про право і державу. Правова теорія Іоганна Готліба Фіхте. Георг Гегель про державу і право. Історична школа права. Густав Гуго, Фрідріх Савіньї, Георг Пухта.

ТЕМА 10. ПОГЛЯДИ НА ДЕРЖАВУ І ПРАВО В АНГЛІЇ І ФРАНЦІЇ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТОЛІТТЯ

Правова теорія Іеремія Бентама з питань права і держави. Правові вчення Джона Остіна, Джона Стюарта Мілля. Концепція конституційної держави Бенжамена Констана і Алексіса Токвіля. Політико-правова доктрина Огюста Конта. Теорія реформ держави, права Вільгельма Гумбольдта і Лоренцо Штейна. «Надкласова монархія».

ТЕМА 11. ПРАВОВІ ТЕОРІЇ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТОЛІТТЯ

Юридичний позитивізм Карла Бергбома й Адемара Есмена. Вчення Рудольфа Іерінга про право і державу. Правова концепція Георга Єллінека. Проблеми держави і права у вченнях Герберта Спенсера. Правова теорія держави Людвіга Гумпловича. Неокантіанське вчення про право Рудольфа Штаммлера.

ТЕМА 12. ПРАВОВІ ІДЕЇ В ЄВРОПІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Соціалістичні політико-правові вчення. Позитивістський нормативізм Ганса Кельзена. Правова доктрина солідаризму Леона Дюгі. Психологічна теорія права Лева Йосиповича Петражицького. Школа «вільного права». Політико-правова теорія типології влади, теорії еліт, бюрократії. Макс Вебер, Вільфредо Парето, Гаetano Моска.

ТЕМА 13. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ ЄВРОПИ І РОСІЇ ХХ СТОЛІТТЯ

Політичні та правові погляди В. Соловйова, С. Булгакова, М. Бердяєва. В. І. Ленін, Й. В. Сталін та їхні політико-правові погляди. Політико-правові вчення націонал-соціалізму. Відроджене природне право. Політико-правові вчення радянського часу.

ТЕМА 14. ПОЛІТИЧНА І ПРАВОВА ДУМКА КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Етапи формування давньоукраїнської державності та її фіксація у письмових джерелах. Початок становлення української державності. Княгиня Ольга та розвиток права. Розквіт Київської Русі за Володимира Великого. Християнізація та державність. Утвердження української ранньофеодальної держави. Правові настанови Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха.

ТЕМА 15. УКРАЇНСЬКА ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА ХVІ–ПОЧАТКУ ХVІІ СТОЛІТТЯ

Гуманістичні погляди на державність доби Ренесансу в Україні. (Ю. Дрогобич, С. Оріховський, В. Острозький, М. Смотрицький). Політико-правові ідеї реформації і контрреформації на українських землях. (І. Вишенський, К. Транквіліон-Старовецький, Л. Зізаний, С. Зізаний, Я. Длугош. І. Борецький, Ф. Христофор, П. Скарга). Роль Києво-Могилянської академії в державотворенні і праві. (П. Могила, Ф. Прокопович, С. Яворський).

ТЕМА 16. ПРАВО І ПОЛІТИКА КОЗАЦЬКО-ГЕТЬМАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Внесок Богдана Хмельницького в українське державотворення. Політико-правові ідеї України часів Руїни (Ю. Хмельницький, І. Виговський,

Ю. Немирич). Іван Мазепа в боротьбі за українську державність. Конституція Пилипа Орлика.

ТЕМА 17. ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ КОНЦЕПЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Правові ідеї Яківа Козельського та Семена Десницького. Василь Капніст про автономію України. Григорій Сковорода та Іван Котляревський – видатні мислителі XVIII століття.

ТЕМА 18. УКРАЇНСЬКА ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА КІНЦЯ XVIII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТОЛІТТЯ

Західноукраїнські юристи – засновники Петербурзької юридичної школи (М. Баудянський, П. Лодій, В. Кукольник). Формування Харківської та Київської юридичних шкіл (Й. Шад, К. Неволін, М. Іванишев). Національне відродження в Галичині. Іван Могильницький – борець за права української мови.

ТЕМА 19-20. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ УКРАЇНИ XX СТОЛІТТЯ

Формування соціологічної школи права (Є. Ерліх та Б. Кістяківський). Михайло Грушевський – центральна постать українського державотворення початку XX століття. Українські концепції держави та права першої половини XX століття (В. Вернадський, С. Дністрянський, Ю. Бачинський, М. Лозинський, В. Липинський, В. Винниченко). Концепції українського націоналізму (М. Міхновський та Д. Донцов). Радянський період розвитку українських правових вчень. Тенденції розвитку сучасної української правової думки.

6. Структура навчальної дисципліни

№ з.п.	Назви тем, теми заняття	Кількість годин				
		денна форма				
		усього	у тому числі			
			л	пр	лаб	срс
1	2	3	4	5	6	7
1	Тема 1. Політико-правові вчення Давнього Сходу	6	2			4
2	Тема 2. Політичні і правові концепції античного світу	6	2			4
3	Тема 3. Політичні і правові ідеї Західної Європи періоду Середньовіччя	6	2	2		2
4	Тема 4. Погляди на державу і право в епоху Відродження, Реформації в Західній Європі XVI століття	6	2			4
5	Тема 5. Політико-правова думка періоду ранніх антифеодальних революцій у Голландії й Англії	6	2	2		2
	Усього за кредитом 1:	30	10	4		16
9	Тема 6. Правові ідеї німецького та італійського Просвітництва XVII–XVIII століть	6	2			4
10	Тема 7. Концепції держави і права Французького Просвітництва у XVIII столітті	6	2	2		2
11	Тема 8. Політичні і правові теорії США в період боротьби за незалежність у XVIII–XIX століттях	6	2			4
12	Тема 9. Політична і правова думка в Німеччині кінця XVIII – початку XIX століття	6	2	2		2
13	Тема 10. Погляди на державу і право в Англії і Франції в першій половині XIX століття	6	2	2		2
	Усього за кредитом 2	30	10	6		14
15	Тема 11. Правові теорії в Західній Європі у II половині XIX століття	6	2			4
16	Тема 12. Правові ідеї в Європі на початку XX століття	6	2	2		2

17	Тема 13. Політико-правові вчення Європи хх століття	6	2			4
18	Тема 14. Політична і правова думка київської русі	6	2	2		2
19	Тема 15. Українська політико-правова думка XVI– початку XVII століття	6	2			4
	<i>Усього за кредитом 3</i>	30	10	4		16
20	Тема 16. Право і політика козацько-гетьманської держави	6	2	2		2
21	Тема 17. Державно-правові концепції українського відродження	6	2			4
22	Тема 18. Українська політико-правова думка кінця XVIII – першої половини XIX століття	6	2	2		2
23	Тема 19. Політико-правові вчення України XX століття	6	2			4
24	Тема 20. Політико-правові вчення України XX століття	6	2	2		2
	<i>Усього за кредитом 4</i>	30	10	6		14
	Усього:	120	40	20		60

7. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Політико-правові вчення, ідеї, погляди від Давнього Сходу до ранніх антифеодальних революцій у Голландії й Англії		
1.	Тема 1. Політико-правові вчення Давнього Сходу	2
2.	Тема 2. Політичні і правові концепції античного світу	2
3.	Тема 3. Політичні і правові ідеї Західної Європи періоду Середньовіччя	2
4.	Тема 4. Погляди на державу і право в епоху відродження, реформації в Західній Європі XVI століття	2
5.	Тема 5. Політико-правова думка періоду ранніх антифеодальних революцій у Голландії й Англії	2
Кредит 2. Правові ідеї та теорії, думки, погляди країн в XVII–XIX ст.		
6.	Тема 6. Правові ідеї німецького та італійського Просвітництва XVII–XVIII століть	2
7.	Тема 7. Концепції держави і права французького Просвітництва у XVIII столітті	2
8.	Тема 8. Політичні і правові теорії США в період боротьби за незалежність у XVIII–XIX століттях	2
9.	Тема 9. Політична і правова думка в Німеччині кінця XVIII – початку XIX століття	2
10.	Тема 10. Погляди на державу і право в Англії і Франції в першій половині XIX століття	2
Кредит 3. Правові теорії та ідеї у XVI - другій половині XIX століття		
11.	Тема 11. Правові теорії в Західній Європі у II половині XIX століття	2
12.	Тема 12. Правові ідеї в Європі на початку XX століття	2
13.	Тема 13. Політико-правові вчення Європи XX століття	2
14.	Тема 14. Політична і правова думка Київської Русі	2
15.	Тема 15. Українська політико-правова думка XVI– початку XVII століття	2
Кредит 4. ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА УКРАЇНИ		
16.	Тема 16. Право і політика козацько-гетьманської держави	2
17.	Тема 17. Державно-правові концепції українського Відродження	2
18.	Тема 18. Українська політико-правова думка кінця XVIII – I половини XIX століття	2
19.	Тема 19. Політико-правові вчення України XX століття	2
20.	Тема 20. Політико-правові вчення України XX століття	2
Усього		40

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Політико-правові вчення, ідеї, погляди від Давнього Сходу до раних антифеодальних революцій у Голландії й Англії		
1.	Тема 1. Політичні і правові ідеї Західної Європи періоду Середньовіччя	2
2.	Тема 2. Політико-правова думка періоду раних антифеодальних революцій у Голландії й Англії	2
Кредит 2. Правові ідеї та теорії, думки, погляди країн в XVII–XIX ст.		
3.	Тема 3. Концепції держави і права французького Просвітництва у XVIII столітті	2
4.	Тема 4. Політична і правова думка в Німеччині кінця XVIII – початку XIX століття	2
5.	Тема 5. Погляди на державу і право в Англії і Франції в першій половині XIX століття	2
Кредит 3. Правові теорії та ідеї у XVI - другій половині XIX століття		
6.	Тема 6. Правові ідеї в Європі на початку XX століття	2
7.	Тема 7. Політична і правова думка Київської Русі	2
Кредит 4. Політико-правова думка України		
8.	Тема 8. Право і політика козацько-гетьманської держави	2
9.	Тема 9. Українська політико-правова думка кінця XVIII – першої половини XIX століття	2
10.	Тема 10. Політико-правові вчення України XX століття	2
	Усього	20

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Політико-правові вчення, ідеї, погляди від Давнього Сходу до ранніх антифеодальних революцій у Голландії й Англії		
1.	Тема 1. Політико-правові вчення Давнього Сходу	4
2.	Тема 2. Політичні і правові концепції античного світу	4
3.	Тема 3. Політичні і правові ідеї Західної Європи періоду Середньовіччя	2
4.	Тема 4. Погляди на державу і право в епоху Відродження, реформації в Західній Європі XVI століття	4
5.	Тема 5. Політико-правова думка періоду ранніх антифеодальних революцій у Голландії й Англії	2
Кредит 2. Правові ідеї та теорії, думки, погляди країн в XVII–XIX ст.		
6.	Тема 6. Правові ідеї німецького та італійського Просвітництва XVII–XVIII століть	4
7.	Тема 7. Концепції держави і права французького Просвітництва у XVIII столітті	2
8.	Тема 8. Політичні і правові теорії США в період боротьби за незалежність у XVIII–XIX століттях	4
9.	Тема 9. Політична і правова думка в Німеччині кінця XVIII – початку XIX століття	2
10.	Тема 10. Погляди на державу і право в Англії і Франції в першій половині XIX століття	2
Кредит 3. Правові теорії та ідеї у XVI - другій половині XIX століття		
11.	Тема 11. Правові теорії в Західній Європі у другій половині XIX століття	4
12.	Тема 12. Правові ідеї в Європі на початку XX століття	2
13.	Тема 13. Політико-правові вчення Європи XX століття	4
14.	Тема 14. Політична і правова думка Київської Русі	2
15.	Тема 15. Українська політико-правова думка XVI– початку XVII століття	4
Кредит 4. Політико-правова думка України		
16.	Тема 16. Право і політика козацько-гетьманської держави	2
17.	Тема 17. Державно-правові концепції українського Відродження	4
18.	Тема 18. Українська політико-правова думка кінця XVIII – першої половини XIX століття	2
19.	Тема 19. Політико-правові вчення України XX століття	4
20.	Тема 20. Політико-правові вчення України XX століття	2
Усього		60

10. Форми поточного та підсумкового контролю.

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних завдань, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

- Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

- **Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:**

- **Студенту виставляється відмінно.** Знання студента є глибокими, міцними, системними. Студент вміє аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі, має тверді методичні навички для якісного проведення заняття із загальновійськової підготовки.

- **Студенту виставляється дуже добре.** Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, робити висновки, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, має достатні методичні навички для якісного проведення заняття із загальновійськової підготовки.

- **Студенту виставляється добре.** Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, робити висновки, виправляти допущені помилки. Має певні методичні навички, що не потребують контролю викладача під час проведення заняття.

- **Студенту виставляється достатньо.** Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, виконує завдання за зразком.

- **Студенту виставляється мінімальний задовільно.** Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно, має початкові уявлення про предмет, недостатньо тверді методичні навички, що потребує контролю з боку викладача під час проведення заняття.

- *Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи* виставляється з урахуванням таких параметрів:

- Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

11. Методи навчання

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; лабораторних досліджень; конференцій; ділових та рольових ігор.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні прийоми та способи, які дозволяють студентам засвоїти матеріал, передбачений програмою навчальною дисципліни, сприяють активізації навчального процесу, розвитку у студентів творчого мислення, необхідної професійної компетенції та практичних навичок. Мета навчальної дисципліни досягається шляхом поєднання різних методів навчання (словесних, наочних, практичних, методів формування, закріплення, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок, застосування їх на практиці тощо) під час аудиторної роботи із здобувачами вищої освіти, а також проведення індивідуальних консультацій та в процесі організації їх самостійної роботи. Основними словесними методами навчання, що спрямовані на набуття нових знань, є лекція та пояснення, які часто поєднуються із застосуванням наочних методів ілюстрування та демонстрування. Вирішення практичних завдань у ході семінарських занять, а також проведення рольових ігор, симуляцій, проектів є основними практичними методами навчання, що сприяють закріпленню отриманих теоретичних знань та формуванню у здобувачів вищої освіти необхідних умінь та практичних навичок. Методи усного опитування, письмового та тестового контролів, що використовуються під час практичних занять і при проведенні модульного контролю, мають на меті перевірку та оцінювання знань, умінь та навичок, здобутих студентами у процесі вивчення навчальної дисципліни. Важливе значення відіграють також методи організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти з відповідною нормативною базою та навчальною і науковою літературою, що дозволяють належним чином систематизувати отримані знання, розвивають активність здобувача вищої освіти та його творчий підхід до вивчення навчальної дисципліни.

12. Рекомендована література

Базова

1. Кормич А.І. Історія вчень про державу і право. К: Алерта, 2017, 416 с.
2. Трофанчук Г.І. Історія вчень про державу і право: Навчальний посібник. К., 2017.
3. Шульженко Ф.П., Андрусак Т.Г. Історія політичних і правових вчень: Навчальний посібник. К., 2016.
4. Демиденко Г.Г. Історія вчень про державу і право: Підручник. Х., 2018.
5. Мироненко О.В., Горбатенко В.П. Історія вчень про державу і право: Підручник. «Академія», 2015

Допоміжна

1. Антологія мировой правової мысли в 5 т. М., 1999.
2. Бёрк Э. Размышления о революции во Франции. М., 1992.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система "Нормативні акти України (НАУ)".
6. База даних законодавства ЄС: <http://europa.eu.int/eur-lex>
7. Бібліотека Міжнародного центру перспективних досліджень. – <http://www.icps.kiev.ua/library>.
8. <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm> – Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія.
9. <http://www.lawbook.by.ru/> - Бібліотека юриста.
10. <http://www.lib.ua-ru.net/index.html> - Веда – електронна бібліотека.
11. <http://www.lsl.lviv.ua/> - Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника.
12. <http://www.library.univ.kiev.ua> – Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.
13. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
14. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> - каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України.
15. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> - каталог національних бібліотек країн світу.
16. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> - каталог електронних бібліотек України.
17. <http://www.nbuv.gov.ua/db/ref.html> - реферативна база даних НБУ ім. В.І.Вернадського (включаючи юридичні науки).
18. <http://www.nbuv.gov.ua/online-2010/> - передплачені науково-інформаційні ресурси НБУ ім. В.І.Вернадського.
19. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> - електронні наукові видання НБУ ім. В.І.Вернадського.

20. <http://allbest.ru/union/> - перелік безкоштовних бібліотек повних текстів.
21. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> - енциклопедії та словники.
22. <http://www.lib.com.ua/> - електронна бібліотека.
23. <http://www.slovari.org> – каталог словників (у тому числі, юридичні)
24. <http://www.ebk.net.ua> – повні тексти юридичних книг (бібліотека Князева).
25. <http://law.biz.ua/books/0023/0204.htm> - юридична бібліотека (Україна)
26. <http://pravo.biz.ua/> - юридична бібліотека (Україна).
27. <http://www.vuzlib.net/> -економіко-правова бібліотека (оцифровані підручники)
28. <http://chitalka.info/pravoznavstvo.html> – безкоштовна студентська бібліотека юридичних ресурсів.
29. <http://lawbook.by.ru/> - бібліотека юриста.
30. <http://www.tarasei.narod.ru/uchebniki.html> - правова бібліотека.
31. <http://urka.ru/catalog.php?parent=57> – каталог юридических ресурсів.
32. www.lawukraine.com - каталог юриста.
33. www.defence.com.ua - сам собі юрист.